

Utbildningsdepartementet

2020-10-22
1 (11)
Dnr 4.2.1-2020:1079

Yttrande över betänkandet **Stärkt kvalitet och likvärdighet i fritidshem och pedagogisk omsorg (SOU 2020:34)**

Dnr U2020/03811/S

Skolverket har ombetts att yttra sig över betänkandet Stärkt kvalitet och likvärdighet i fritidshem och pedagogisk omsorg (SOU 2020:34). Skolverket yttrar sig endast över de förslag och bedömningar där Skolverket har en avvikande mening eller är positiva i sak till förslaget men önskar lämna kommentarer. Undantaget är bedömningen i avsnittet 3.6, där Skolverket har valt att motivera varför myndigheten instämmer i bedömningen. Med den utgångspunkten lämnar Skolverket följande yttrande över betänkandet.

I yttrandet kommer först sammanfattningen. Därefter redogörs för de förslag gällande fritidshemmet som Skolverket valt att avstyrka eller tillstyrker med kommentarer. Avslutningsvis redogörs för de förslag som gäller pedagogisk omsorg som Skolverket valt att tillstyrka med kommentarer.

Sammanfattning

Utredningen visar på viktiga utvecklingsområden i fritidshemmet, bland annat personalförsörjning, utbildningsnivå och utbildningsmöjligheter, rektorers och skolchefers kunskaper om fritidshemmet samt organisatoriska förutsättningar såsom gruppstorlek och lokaler. Skolverket har tidigare lyft flera av dessa utvecklingsområden¹. Trots att Skolverket principiellt instämmer i utredningens bedömningar har myndigheten avstyrkt flera av förslagen avseende fritidshemmet. Det huvudsakliga skälet är att många förslag är alltför specificerade i detalj och att myndigheten inte kan ställa sig bakom alla delar av förslagen. Vissa förslag på uppdrag till Skolverket överensstämmer inte med myndighetens arbetsprocesser. I förslagen om fortbildning, kompetensutveckling och stödmaterial för rektorer och skolchefer, föreslås i

---

¹ Se t ex Rapport 474 (2018). *Nya läroplansdelar för fritidshemmet och förskoleklassen. En utvärdering av Skolverkets insatser samt implementeringen av läroplansdelen för fritidshemmet* (Skolverket).

betänkandet att Skolverket ska ta fram webbkurser och FFR-kurser (fortbildning för rektorer på avancerad akademisk nivå). Skolverket instämmer i att kännedomen om fritidshemmets verksamhet ofta brister hos rektorer och huvudmän. Detta är något som behöver uppmärksammas i större utsträckning. Det kan därför finnas ett behov av stöd- och utvecklingsinsatser av det slag som utredningen föreslår. Men när Skolverket tar fram stödmaterial och utbildningar föregås det vanligen av ett undersökande arbete som kan innefatta referensgrupper, enkäter och samråd. Det undersökande arbetet utmynnar i en analys vilken i sin tur avgör utbildningens innehåll och form.

Utredningen föreslår att Skolverket ska ta fram riktmärken för gruppstorlekar i fritidshemmet. Skolverket delar utredningens problembild avseende stora grupper i fritidshemmet och även utredningens bedömning om att gruppens storlek måste ses i relation till en rad andra faktorer. Skolverket har valt att avstyrka förslaget med anledning av frågans komplexitet och det faktum att det saknas underlag för att bedöma om riktmärken för gruppstorlek i sig gynnar verksamheten.

Skolverket förespråkar generellt sett färre och mer sammanhållna statsbidrag². Eftersom många av de befintliga riktade statsbidragen inte har omfattat fritidshemmet har Skolverket ändå valt att tillstyrka utredningens förslag om statsbidrag till fritidshemmet.

Skolverket instämmer utan invändningar i utredningens bedömning om att på sikt införa en rätt för alla barn att delta i fritidshemmets undervisning, eftersom myndigheten anser att förslaget kan bidra till ökad likvärdighet. Myndigheten har valt att lyfta vissa aspekter av förslaget som anses värda att beakta.

Skolverket delar utredningens bild av de utmaningar som inryms i den pedagogiska omsorgen som verksamhetsform. Skolverket har tillstyrkt alla betänkandets förslag om kvalitetshöjning i den pedagogiska omsorgen. Myndigheten har också tillstyrkt förslagen om etableringsstopp för pedagogisk omsorg mot bakgrund av att pedagogisk omsorg inte har förutsättningar att nå en kvalitet likvärdig med förskolans. Skolverket anser dock att det är viktigt att en grundligare analys görs av de tänkbara konsekvenser som ett etableringsstopp skulle kunna innebära för enskilda vårdnadshavare och barn.

Skolverket avstyrker följande förslag gällande fritidshem:

7.1.2 Skolverket ska ges i uppdrag att utveckla en kompletterande webbkurs om fritidshemmet med skolchef som målgrupp

Skolverket avstyrker förslaget med motiveringen att styrning och ledning av fritidshemmet ingår i Skolverkets skolchefsutbildning. Skolverket anser dessutom att det saknas underlag för att motivera framtagandet av en kompletterande webbkurs.

---

² Rapport 455 (2017). Skolverkets lägesbedömning 2017 (Skolverket).

Betänkandet ger ingen bild av vad Skolverkets stödmaterial behöver kompletteras med och om problemet är att det saknas material eller att det material som finns inte används i tillräckligt stor utsträckning. Beslut om form och innehåll i stödmaterial för skolchefer bör dessutom föregås av ett undersökande arbete som kan innefatta referensgrupper, enkäter och samråd.

7.3.4 Skolverket ska ges i uppdrag att redovisa hur Rektorsprogrammet kan möta behovet av att rektor ska vara insatt i regleringar och förutsättningar i fritidshemmet samt rektors pedagogiska ledarskap i fritidshemmets verksamhet

Skolverket avstyrker förslaget eftersom detta redan ingår i myndighetens uppdrag. Skolverket delar dock betänkandets uppfattning att fritidshemmet är en lågt prioriterad verksamhet för många rektorer och att rektorernas pedagogiska ledarskap av fritidshemmets verksamhet i större utsträckning bör synliggöras i Skolverkets stöd- och utvecklingsinsatser.

Rektorsprogrammet är en statligt reglerad befattningsutbildning som styrs av förordningen (2011:183) om befattningsutbildning och fortbildning för rektorer och annan personal med motsvarande ledningsfunktion i skola, förskola och fritidshem³. I Rektorsprogrammet, i synnerhet kursen Skoljuridik och myndighetsutövning, ingår fritidshemmets regleringar och förutsättningar. Det är viktigt att betona att Rektorsprogrammet är en generell befattningsutbildning för alla skolformer och verksamheter inom skolväsendet och att ett pedagogiskt ledarskap inte är beroende av verksamhetens innehåll.

Om de lärosäten som har i uppdrag att genomföra utbildningen brister i att beakta det pedagogiska ledarskapet av fritidshemmets verksamhet, bör detta givetvis påtalas och tydliggöras. Något empiriskt underlag för att Rektorsprogrammet brister i det avseendet framgår inte av utredningen och är inte heller något som Skolverket har uppmärksammat.

7.3.5 Skolverket ska ges i uppdrag att utforma kompletterande webbkurser om fritidshemmet med målgrupp rektorer

Skolverket avstyrker förslaget med motiveringen att det saknas underlag för att motivera framtagandet av kompletterande webbkurser. Betänkandet ger ingen bild av vad Skolverkets stödmaterial behöver kompletteras med och om problemet är att det saknas material eller att det material som finns inte används i tillräckligt stor utsträckning. Beslut om form och innehåll i stödmaterial för rektorer bör dessutom

---

³ 1 kap. 1 § och 2 kap. 1 och 2 §§ tredje stycket förordningen (2011:183) om befattningsutbildning och fortbildning för rektorer och annan personal med motsvarande ledningsfunktion i skola, förskola och fritidshem.

föregås av ett undersökande arbete som kan innefatta referensgrupper, enkäter och samråd.

7.3.6 Skolverket ska ges i uppdrag att utforma en FFR-kurs särskilt inriktad mot fritidshem

Skolverket avstyrker förslaget. Beslut om form och innehåll i stödmaterial för rektorer bör föregås av ett undersökande arbete som kan innefatta referensgrupper, enkäter och samråd. Det saknas underlag för att ta ställning till behovet av och efterfrågan på en poänggivande kurs i form av en FFR-kurs (fortbildning för rektorer på avancerad akademisk nivå).

8.4.1 Skolverket ska ta fram riktlinjer för utformning och funktionalitet av fritidshemmens lokaler

Skolverket avstyrker förslaget. Skolverkets allmänna råd med kommentarer för fritidshem ger stöd och vägledning om lokaler och utemiljöer. Huvudmän bör även förhålla sig till bland annat Boverkets allmänna råd samt rekommendationer från SPSM (Specialpedagogiska skolmyndigheten) om hur man kan göra skolmiljön, inklusive det fysiska rummet, bättre anpassad för barn med alla typer av funktionshinder. Skolverket anser att det finns ett större behov av större av sprida goda exempel på hur huvudmän har skapat goda miljöer och ändamålsenliga lokaler.

8.4.2 Skolverket ska ges i uppdrag att ta fram riktmärken för gruppstorlekar i fritidshemmet.

Skolverket avstyrker förslaget. I betänkandet sammanfattas på sidorna 226 och 227 frågans komplexitet men utredningen framför inte argument som stödjer framtagandet av riktmärken. Skolverket delar utredningens bild av att de stora elevgrupperna⁴ utgör en påfrestning för fritidshemmet och att gruppens storlek måste ses i relation till en rad andra faktorer. Skolverket ser dock flera utmaningar i att förverkliga utredningens förslag på ett sätt som inverkar positivt på verksamheten och anser att det är svårt att på nationell nivå besluta om ideal gruppstorlek.

En jämförelse med förskolan visar att gruppstorlekarna har minskat något sedan ett riktmärke infördes 2016⁵. Men under samma period har också antalet barngrupper ökat och antalet anställda per barngrupp minskat. Ett vanligt sätt att minska

---

⁴ Skolverkets statistik från september 2020 visar att en fjärdedel av landets fritidshemsavdelningar består av färre än 25 elever, drygt hälften har 25–59 elever per avdelning och en knapp fjärdedel har 60–<200 elever.

⁵ Redovisning av utvärdering av effekter av statsbidrag för mindre barngrupper (uppdrag givet i förordning 2015:404). Skolverket (2018).

barngruppernas storlek är att omorganisera befintliga barngrupper, vilket i många fall innebär en uppdelning av barngruppen under delar av dagen. Mycket tyder på att huvudmännen delvis minskat barngrupperna genom att skapa fler barngrupper med färre anställda per barngrupp⁶. Generellt är gruppstorleken mer avgörande för den pedagogiska kvaliteten än personaltätheten. Mindre grupper är att föredra framför större grupper, även om personaltätheten per elev är densamma⁷. Men gruppstorlekar i fritidshemmet behöver sättas i relation till personaltäthet och andel personal med en pedagogisk högskoleexamen samt faktorer som elevernas ålder, lokalernas och utemiljöns utformning, elever i behov av särskilt stöd, elever med annat modersmål än svenska, kontinuiteten i elev- och personalgruppen samt elevernas närvarotider⁸.

Redovisningen av skolmyndigheternas uppdrag om kvalitet och likvärdighet (U2020/00734/S) lägger bland annat fram förslag på nationella målsättningar, delmål och indikatorer. Ett förslag till delmål för fritidshemmet är att eleverna i högre utsträckning ska ges den ledning, stimulans och det stöd de behöver för att kunna nå så långt som möjligt i sin utveckling och sitt lärande. Som indikatorer till detta delmål föreslås bland annat antalet elever per avdelning, antalet elever per behörig lärare i fritidshemmet samt antalet elever per personal. Intentionen är att delmålen och indikatorerna ska fungera som underlag för en framtida utvecklingsinriktad dialog mellan staten och huvudmän. I en sådan dialog kan gruppstorleken sättas i relation till en rad andra faktorer som inverkar på verksamhetens kvalitet.

Skolverket tillstyrker med kommentarer nedanstående förslag gällande fritidshem:

3.6 På sikt bör det införas en rätt för alla barn att delta i fritidshemmets undervisning. Som ett första steg bör det införas en möjlighet för kommuner att erbjuda fritidshemmets undervisning till barn i segregerade områden

Skolverket instämmer utan invändningar i utredningens bedömning i avsnittet 3.6 eftersom myndigheten anser att förslaget kan bidra till ökad likvärdighet. Skolverket vill ändå lyfta några aspekter som myndigheten anser vara värda att beakta i anslutning till utredningens bedömning.

Fritidshemmet är en frivillig verksamhetsform. En rätt för alla elever att delta i fritidshemmets undervisning kommer därför inte att innebära att alla elever kommer att skrivas in i fritidshemmet. Verksamhetens kvalitet och attraktivitet har stor betydelse i detta sammanhang.

---

⁶ Ibid.

⁷ Allmänna råd för fritidshem. Skolverket (2014). Gruppstorlekar och personaltäthet i förskola, förskoleklass och fritidshem. Skolverket (2003).

⁸ Ibid.

Det är också viktigt att betänka att fritidshemsverksamheten är avgiftsbelagd. Detta medför en risk för att vissa barn, i synnerhet kanske barn i segregerade områden, inte kommer att kunna dra nytta av förslaget, om deras vårdnadshavare saknar ekonomiska förutsättningar att betala avgiften.

4.6 Grundläroverutbildningen med inriktning mot fritidshem behöver ses över och forskning om fritidshemmet bör inkluderas i högre utsträckning i satsningar på forskning inom utbildningsvetenskap

Skolverket instämmer i utredningens bedömning. Myndigheten vill i sammanhanget betona risken att färre kan komma att söka grundläroverutbildningen med inriktning mot arbete i fritidshem om den förlängs och anser därför att det ska vara valbart att studera på avancerad nivå. Skolverket förespråkar det andra alternativet som utredningen lyfter fram på sidan 149, det vill säga masterprogram och forskarskola med inriktning mot fritidshem.

4.6.1 Skolverket ska ges i uppdrag att förtydliga läroplansdel 4, så att uppdelningen av ansvarsfördelning inom arbetslaget blir tydligare

Skolverket tillstyrker förslaget om att Skolverket ska ges i uppdrag att göra ett förtydligande av ansvarsfördelning inom arbetslaget. Myndigheten anser dock att det behöver utredas om förtydligandet ska göras just i del 4 i läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr11). Del 4 kompletterar läroplanens del 1 och 2 genom att förtydliga syftet med och det centrala innehållet i undervisningen i fritidshemmet. Ett förtydligande skulle istället kunna göras i läroplanens del 2 alternativt i de allmänna råden för fritidshemmet.

I betänkandet drar man paralleller till förtydligandet av ansvarsfördelningen i förskolan. Detta förtydligande görs i del 2 i läroplanen för förskolan (Lpfö18).

5.7 Skolverket ska ges i uppdrag att utveckla stödmaterial om systematiskt kvalitetsarbete i fritidshemmet

Skolverket tillstyrker förslaget. Myndigheten delar utredningens bild av att huvudmännen behöver ytterligare stöd i att synliggöra utvecklingsområden och leda utvecklingsarbetet i fritidshemmet.

Inom ramen för Skolverkets webbaserade processtöd, Kvalitetsverkstaden, tas för närvarande fram ytterligare stöd till fritidshemmen. Skolverkets självskattningsverktyg (BRUK) omarbetas utifrån gällande lagstiftning och verksamheternas behov. Fritidshemmet omfattas av det arbetet, som innebär att indikatorer och stöd för

analys kommer att tas fram. BRUK kommer att vara en del av Kvalitetsverkstaden och därmed ett stöd i det systematiska kvalitetsarbetet.

Med syfte att underlätta för Skolverkets målgrupper, arbetar myndigheten med en ökad intern samordning och en mer enhetlig kommunikation gentemot målgrupperna avseende systematiskt kvalitetsarbete. Utifrån dessa förutsättningar välkomnar Skolverket ett uppdrag att vidareutveckla eller komplettera befintliga stödmaterial för det systematiska kvalitetsarbetet.

5.9 Skolverket ska tillsammans med RUC stödja huvudmän som väljer att utse fritidshemssamordnare och ett statsbidrag ska utgå till de huvudmän som inrättar en funktion för fritidshemssamordning

Skolverket tillstyrker förslaget med reservation för att det finns regioner som saknar lärarutbildning med inriktning mot fritidshem och att närheten till regionala utvecklingscentrum (RUC) saknas i delar av landet. Detta kommer att påverka många huvudmäns möjligheter till samverkan.

Skolverket ser generellt inte tillfälliga, riktade statsbidrag som en långsiktig lösning på utmaningar i utbildningsväsendet. Med hänsyn till att få statsbidrag hittills har omfattat fritidshemmet kan Skolverket se fördelar med ett riktat statsbidrag till de huvudmän som inrättar en funktion för fritidshemssamordning. I ett sådant beslut behöver det tydliggöras om endast nyinrättade tjänster kan finansieras med statsbidrag eller om förslaget även gäller befintliga fritidshemssamordnartjänster.

6.2.3 Statsbidraget för lärarassistenter ska omfatta fritidshemmet

Skolverket tillstyrker förslaget. Med hänvisning till personalbristen i många fritidshem är det viktigt med ett tydliggörande av att syftet med statsbidraget för lärarassistenter inte är allmän personalförstärkning. Det bör tydligt framgå att lärarassistenter i fritidshemmet ska ha en kompletterande funktion. Används statsbidraget till att anställa exempelvis kuratorer eller socionomer, bidrar detta till en förstärkning och breddning av kompetensen i fritidshemmet. Liksom i förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola och gymnasiesärskola, bör lärarassistenter i fritidshemmet avlasta lärarna så att de kan ägna sig åt undervisning och uppgifter som hör till undervisningen. Skolverket anser att det är angeläget att tydliggöra vikten av att huvudmän strävar efter att i första hand anställa utbildade lärare i fritidshem.

9.2.1 Om det kan befaras att en elev kan få svårigheter att delta i undervisningen i fritidshemmet ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar

Om det kan befaras att en elev, trots stöd i form av extra anpassningar ändå har svårigheter att delta i undervisningen i fritidshemmet ska elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utredas

Skolverket tillstyrker förslagen men anser att betänkandets förslag bör referera till *utbildning* i fritidshemmet istället för *undervisning* i fritidshemmet. I 3 kap. 7 § skollagen (2010:800) regleras det stöd som ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet.

Skolverket anser vidare att det är av stor betydelse att lagtexten formuleras så att tillämpningen blir tydlig för målgrupperna.

9.3.1 Elever som behöver stöd för att nå de kunskapskrav som minst ska nås kan erbjudas utbildning i fritidshemmet

Skolverket tillstyrker förslaget men vill poängtera vikten av att lagtexten formuleras så att tillämpningen blir tydlig för målgrupperna. Det bör tydligt framgå att de elever som avses är elever som idag inte är berättigade till undervisning i fritidshem, men vars studieresultat - enligt skolans bedömning - skulle gynnas av att de deltog i fritidshemmets undervisning såsom den är reglerad i del 4. Det bör med andra ord tydligt framgå att avsikten inte är att eleven ska erbjudas stödundervisning i skolans ämnen under sin vistelsetid i fritidshemmet.

10.3.1 Skolverket ska ges i uppdrag att ta fram en handlingsplan för hur elever i ökad utsträckning kan beredas möjligheter att ta del av det närliggande förenings-, kultur och friluftslivet inom ramen för fritidshemmets verksamhet

Skolverket tillstyrker förslaget. Myndigheten anser att en ökad samverkan med förenings-, kultur och friluftslivet kan innebära stora fördelar, inte minst som ett led i fritidshemmets kompensatoriska uppdrag. Samtidigt vill Skolverket peka på att möjligheterna att samverka med förenings-, kultur och friluftsliv varierar stort i landet och påverkas av många faktorer. Detta är viktigt att ta hänsyn till. Skolverket tar gärna emot ett uppdrag att, i linje med myndighetens arbetsprocesser, besluta om innehåll och utformning av det föreslagna materialet.

Skolverket tillstyrker med kommentarer nedanstående förslag gällande pedagogisk omsorg:

11.7.2 Vid ansökan om att bedriva pedagogisk omsorg i en privatbostad ska även den som är folkbokförd på verksamhetsställets adress lämna ett utdrag ur belastningsregistret

Skolverket tillstyrker förslaget men anser att förslaget bör omfatta även befintliga verksamheter.

11.8 Ett etableringsstopp för pedagogisk omsorg införs och utredningens kvalitetshöjande förslag ska gälla

11.8.1 Inga nya verksamheter i form av pedagogisk omsorg och som erbjuds som alternativ till förskola och fritidshem med kommunal huvudman får startas

11.9 De nya bestämmelserna ska träda i kraft 2023

Skolverket tillstyrker förslagen mot bakgrund av att pedagogisk omsorg inte har förutsättningar att nå en kvalitet likvärdig med förskolans. Samtidigt vill Skolverket betona att det finns aspekter av ett etableringsstopp för pedagogisk omsorg som inte är tillräckligt utredda.

Utbildningen i förskolan är läroplansstyrd och undervisningen leds av legitimerade förskollärare. Även med höjda kvalitetskrav för pedagogisk omsorg kan verksamheten inte leva upp till en nivå som motsvarar förskolans. Det finns belägg⁹ för att verksamheter som har en historia som en pedagogisk verksamhet har högst kvalitet, medan verksamheter från omsorgstraditionen, trots att de kan ha högre personaltäthet, erbjuder barn en sämre nivå av omsorg och utbildning. Förändringar från ren omsorg till en kombination av omsorg och utbildning framstår dessutom som en mycket långsam process¹⁰. Skolverket vill också betona de risker som utredningen lyfter med att barn i pedagogisk omsorg ofta är utlämnade till en enda vuxen, vilket ställer stora krav på personalens lämplighet. Myndigheten delar även uppfattningen om att barns utveckling av svenska språket kan påverkas negativt när dagbarnvårdaren och de barn som är placerade i verksamheten har ett gemensamt modersmål annat än svenska.

Skolverket anser dock att det finns flera viktiga aspekter av ett etableringsstopp för pedagogisk omsorg som behöver utredas ytterligare. Utredningen tar i sin konsekvensanalys inte tillräcklig hänsyn till de olika motiv som vårdnadshavare kan ha till att välja pedagogisk omsorg och de tänkbara konsekvenser som ett etableringsstopp skulle kunna innebära för enskilda vårdnadshavare och barn. I promemorian (DS 2008:56) Barnomsorgspeng och allmän förskola även för treåringar¹¹ behandlas vikten av valfrihet vid val av barnomsorg samt vårdnadshavares valfrihet och möjligheter att välja olika former av pedagogisk verksamhet och omsorg som

⁹ Asplund Carlsson, M., Pramling Samuelsson, I. och Kärby, G. Strukturella faktorer och pedagogisk kvalitet i barnomsorg och skola - en kunskapsöversikt (2001).

¹⁰ Ibid.

¹¹ Barnomsorgspeng och allmän förskola även för treåringar, DS 2008:56.

passar barnets och familjens olika behov. Skolverket anser att utredningens förslag bör utredas ytterligare med hänsyn till vårdnadshavares och barns olika behov.

En av de aspekter som behöver utredas är hur förslaget påverkar tillgången till omsorg på obekvämtid och i glesbygd. Det kan också finnas ett behov av att utreda om etableringsstoppet ska gälla verksamheter för barn i alla åldrar. Ett av skälen till att vårdnadshavare väljer pedagogisk omsorg framför förskola är möjligheten för deras barn att ingå en avsevärt mycket mindre barngrupp än i förskolan. Studier från förskolan¹² visar att barns behov ser olika ut i olika åldrar. De yngsta barnen är de som främst gynnas av att ingå i små grupper med färre vuxna att knyta an till och med större möjligheter till interaktion och kommunikation med en vuxen. Det är detta som ligger till grund för att Skolverket har olika riktmärken för gruppstorlekar i förskolan för åldrarna 1–3 år respektive 3–5 år. De äldre barnens behov av förberedelse inför fortsatt lärande ligger till grund för rätten till allmän förskola från tre års ålder¹³. När det gäller de yngsta barnen och barn i behov av särskilt stöd framgår att gruppstorleken i förskolan är av större vikt än antal förskollärare¹⁴. För dessa barn är det bättre med en liten barngrupp med få förskollärare, än en stor grupp med många vuxna¹⁵.

Ytterligare en aspekt som kan vara värd att beakta är om förslaget kan innebära en ökad efterfrågan på pedagogisk omsorg som bedrivs utanför det offentliga systemet, alternativt finansieras med RUT-avdrag, samt vad detta skulle kunna innebära för likvärdigheten och möjligheten till tillsyn av verksamheten.

---

¹² Se t ex Samuelsson Pramling, I., Williams, P. och Sheridan, S. (2015). *Stora barngrupper i förskolan relaterat till läroplanens intentioner*. Nordisk Barnehageforskning.

Rapport 433. *Barngruppers storlek i förskolan. En kartläggning av aktuell pedagogisk, utvecklingspsykologisk och socialpsykologisk forskning* (Skolverket, 2016).

Asplund Carlsson, M., Pramling Samuelsson, I. och Kärrby, G. *Strukturella faktorer och pedagogisk kvalitet i barnomsorg och skola - en kunskapsöversikt* (2001).

¹³ Barnomsorgspong och allmän förskola även för treåringar, DS 2008:56.

¹⁴ Asplund Carlsson, M., Pramling Samuelsson, I. och Kärrby, G. *Strukturella faktorer och pedagogisk kvalitet i barnomsorg och skola - en kunskapsöversikt* (2001).

¹⁵ Ibid.

2020-10-22

11 (11)

Dnr 4.2.1-2020:1079

På Skolverkets vägnar

Peter Fredriksson
Generaldirektör

Laila Guvå
Undervisningsråd

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Peter Fredriksson. I ärendets slutliga handläggning har avdelningschefen Kjell Hedvall, chefsjuristen Eva Westberg, enhetschefen Helena Car, enhetschefen Ulrika Jonasson och undervisningsrådet Laila Guvå (föredragande) deltagit.